

дело, на националноосвободителното движение в поробена България.⁷ Още в 1841 г. Априлов пише от Одеса: "В Букурещ живеят някои наши съотечественици габровци, готови да извършат добро дело. Ние се обръщаме към тях. Такива бяха г-дата Йовчов, Килифаров, братя Мустакови и Бакалоглу. Ние ги уведомихме, че сме решили да открием учебно заведение в Габрово и че сме се задължили чрез вписване в общата книга на това заведение да даваме в негова полза ежегодно по четири хиляди лева".⁸ И в друг документ от 1874 г. - отчет на настоятелството на Добродетелната дружина - се сочи отпусната материална помощ на младежи, между които и Димитър Димитров от Габрово, с условие като свършат науките си, да прегърнат учителското звание в отечеството си.⁹ Българската преселническа колония в Букурещ се оформя като водеща сред цялата българска емиграция в Румъния. Нейната многостранна и плодотворна активност обуславя както големия ѝ принос и въздействие върху общобългарския национално-възродителен процес, така и дейното ѝ участие в общественото, стопанско и културно развитие на следосвободенска България.¹⁰

През второто десетилетие на миналия век в центъра на старата търговска част на Букурещ се намира прочутия хан "Габровени", собственост на Васил Георгиев (Георгеску) от с.Гачевци, Габровско. Биографите на д-р Никола Василиади - д-р Петър Цончев и Александър Мартинов, отбелязват че бащата Васил Георгиев, както повечето заселници се отличава с трудолюбие, инициативност, пестеливост, качества които му позволяват да замогне материално. И той като мнозина емигранти милее за родината. Обичта си към България той предава на по-малкия си син Никола.¹¹

Завършил медицина в прочутите европейски университети на Берлин и Париж в началото на 50-те години д-р Никола Василиади се завръща в Букурещ. Лекарската му практика започва в момент, когато във влашката столица се активизира дейността на едрата емигрантска буржоазия, организирана в Букурещкия комитет (Епипропията). Като своя духовен покровител д-р Иван Селимински и той става неин член. Тук са и габровците Силвестър Пенев, Никола Мустаков и др.¹² От януари 1862 г. организацията се нарича Добродетелна дружина (известна още като Комитет на старите).¹³ Тя обединява както състоятелни търговци, предприемачи, собственици и наематели на чифлици-мошии (Христо и Евлоги Георгиева, Иван Хаджибакалоглу, владиката Панарет Рашев и др.) така и представители на емигрантската интелигенция, много от които видни дейци на Българското национално възраждане (д-р Ив. Селимински, д-р Г. Атанасович, д-р Петър Протич), сред които е и д-р Никола Василиади.¹⁴ Известна е външнополитическата им ориентация към Русия.¹⁵ Изложението на българските "нотабили" от 10 януари 1869 г. до конференцията на посланиците в Париж с искане да се даде автономия на българския народ в рамките на Османската империя, публикувано и от в."Народност"¹⁶, е подписано от д-р Никола Василиади и габровците Петър Кутев, Н.Пантели, В.Мустаков, Ат Михайлов, Ив.Грудов, Ал.Георгиев.

През тези години обществената ангажираност на д-р Василиади е свързана с издръжката на българските културни институции в Букурещ. Неговата честност и спе-